

N:o 163.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1909, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen
angående understöd till gränsridaren Karl Johan Rautios
i Pello änka Hanna Maria Isaksdotter, född Muotka,
och makarnas fyra minderåriga barn.*

(2. U. A.)

I en den 26 nästlidne mars till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 190) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden samma dag föreslagit Riksdagen att medgifva, att till gränsridaren Karl Johan Rautios i Pello änka Hanna Maria Isaksdotter, född Muotka, samt makarnas fyra minderåriga barn sönerna Karl August Joakim, Oskar Hemming, Gustaf Henning samt dottern Frida Götilda, må af tullmedlen utbetalas årliga lifräntor, att från och med den 1 oktober 1908 utgå, till änkan med 300 kronor, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, samt till hvart och ett af barnen med 100 kronor, till dess detsamma uppnått aderton års ålder, under villkor att den änkan och barnen tillkommande, i statsrådsprotokollet öfverlämnade rätt till skadestånd af Johan Johansson Wiinikka varder å statsverket öfverlåten.

Departementschefens anförande i ämnet till berörda statsrådsprotokoll är af följande lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 4 Saml. 1 Afd. 105 Häft. (N:o 163).

»Hos Eders Kungl. Maj:t har afiidne gränsridaren Karl Johan Rautios i Pello af Öfver-Torneå socken änka Hanna Maria Isaksdotter, född Muotka, med förmålan att hennes man i följd af misshandel, föröfvad af bondesonen Johan Johansson Wiinikka, den 10 september 1908 afiidit, i underdånighet gjort framställning om erhållande af ett årligt understöd att utgå från och med den 1 oktober 1908 med 300 kronor till änkan och 100 kronor till hvar och ett af makarnas fyra minderåriga barn.

Vid ansökningen finnas fogade dels ett af vederbörande pastorsämbete den 22 nästlidne februari utfärdadt intyg, utvisande att sökanden, som vore född den 29 november 1880, vore medellös samt således för sin och familjens existens och barnens uppfostran i stort behof af understöd, äfvensom att sökanden med sin bemålde man hade följande barn, nämligen sönerna Karl August Joakim, född den 20 mars 1902, Oskar Hemming, född den 8 april 1904, Gustaf Henning, född den 22 maj 1906, och dottern Frida Götilda, född den 9 juli 1908, dels ock ett af Svea hofrätt den 22 december 1908 meddeladt utslag, hvaraf inhämtas följande.

Vid Öfver-Torneå tingslags häradsrätt hade dels vederbörande åklagare å tjänstens vägnar påstått ansvar å Wiinikka, för det denne genom uppsåtlig misshandel med berådt mod men utan afsikt att dräpa dödat Rautio, dels ock änkan Rautio yrkat, att Wiinikka måtte åläggas utgifva underhåll till henne själf med etthundrafemtio kronor årligen under hennes återstående lifstid samt till ett hvar af makarna Rautios fyra omyndiga barn med sjuttiofem kronor årligen, tills de själfva kunde försörja sig.

Genom utslag den 24 oktober 1908 utlät sig häradsrätten: Wiinikka hade i målet erkänt, att han den 10 september 1908 medelst knif tillfogat Rautio den skada, till följd hvaraf denne afiidit, och detta Wiinikkas erkännande bekräftades jämväl af hörda vittnens berättelser. Vid öfvervägande af hvad i målet förekommit angående de omständigheter, under hvilka Wiinikka utöfvat denna misshandel å Rautio, ansåge häradsrätten sådant förhållande icke hafva vid denna förelegat, att Wiinikka kunde anses berättigad åberopa, att han utöfvat misshandeln under nödvärn, utan funne häradsrätten, som lämnade utan afseende Wiinikkas förmenande, att Rautio genom olyckshändelse träffats af knifhugget, Wiinikka hafva uppsåtligen utöfvat misshandeln å Rautio. Emellertid hade i målet icke framgått, att Wiinikka handlat annorledes än på sätt han undskyllt sig, eller utan afsikt att dräpa Rautio och i hastigt mod, men några sådana omständigheter föreläge icke, som utvisade, att Wiinikka vid tillfället varit utan egen skuld af Rautio genom svär

förolämpning till vrede retad, hvilket Wiinikka själf icke heller gittat bestämdt påstå. Häradsrätten pröfvade förty och i betraktande jämväl af de förmildrande omständigheter, som finge anses hafva till förmån för Wiinikka i målet förekommit, rättvist, jämlikt åberopade lagrum, döma Wiinikka att för dråp hållas till straffarbete i fem år. I fråga om änkan Rautios yrkande om understöd för sig och sina barn fann häradsrätten, med afseende därå att änkan Rautio vore berättigad till pension, skäligt förplikta Wiinikka att endast med af honom godkända belopp utgifva skadestånd och sålunda erlægga till änkan Rautio ett-hundra kronor och till ett hvart af makarna Rautios fyra barn sjuttio-fem kronor, allt årligen, tills dessa eljest kunde försörja sig.

Svea hofrätt, hvarest ej mindre Wiinikka än äfven änkan Rautio sökt ändring i häradsrättens utslag, har genom förenämnda utslag den 22 december 1908 funnit skäl ej vara å någondera sidan anfördt, som föranledde ändring i öfverklagade utslaget.

Hofrättens utslag, däri endast änkan Rautio sökt ändring med yrkande, att Wiinikka måtte för ifrågavarande förbrytelse ådömas högre straff, är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning.

Enligt hvad ett å hofrättens utslag tecknadt bevis utmärker, har vid den 8 sistlidne januari anställt utmättningsförsök Wiinikka befunnits sakna utmättningsbar tillgång till gäldande af förenämnda honom ådömda ersättningar och skadestånd.

På grund af nådig remiss har generaltullstyrelsen den 11 innevarande mars afgifvit underdånigt utlåtande, däri styrelsen anført följande.

Enligt hvad generaltullstyrelsen inhämtat, hade med all sannolikhet det å Rautio föröfvade dråpet föranledts af Wiinikkas mot Rautio närda hat, för det denne dels i december 1907 under beslagsanspråk anhållit ett varuparti från Wiinikka, dels i mars 1908 biträdt vid beslag å en olofligen införd vara, hvarmed Wiinikka tagit brottslig befattning. Rautios berömvärda nit i sin tjänsteutföring skulle sålunda hafva beredt hans egen undergång och undanryckt hans maka och fyra minderåriga barn deras stöd.

Det syntes styrelsen tillbörligt, att från statens sida någonting åtgjordes för att lindra de ekonomiska bekymmer, familjeförsörjarens död medfört för de efterlevande. Att familjen vore i behof af understöd, syntes det prästbevis, som bifogats den underdåniga ansökningen, tillfyllest vitsorda. Pension komme att från tullstatens enskilda pensionsinrättning utgå med allenast 105 kronor om året, och till någon annan pension vore Rautios änka och barn icke berättigade. Väl hade genom

domstols utslag Wiinikka förpliktats att med af honom godkända belopp till Rautios änka och barn utgifva skadestånd, men då, enligt intyg af vederbörande utmättningsman Wiinikka saknade utmättningsbar tillgång för gäldande af skadeståndet, syntes ingen utsikt förefinnas för dess utfående.

På grund af det anförda har generaltullstyrelsen, som funne de understödsbelopp, hvarom änkan Rautio anhållit, skäliga, hemställt, att nådig proposition måtte till Riksdagen aflåtas därom, att till änkan Rautio och hennes barn finge af tullmedlen utbetalas årliga lifräntor, att från och med den 1 oktober 1908 utgå till änkan med 300 kronor, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblefve, samt till hvart och ett af barnen med 100 kronor, till dess detsamma uppnått aderton års ålder.

Slutligen har statskontoret den 15 innevarande mars afgifvit inforbradt underdånigt utlåtande, däri statskontoret, på grund af hvad i ärendet förekommit, instämt i generaltullstyrelsens hemställan, hvarjämte statskontoret ifrågasatt, huruvida icke till undvikande däraf, att framdeles såväl det föreslagna statsunderstödet som de Wiinikka till utgivande ådömda ersättningarna helt eller delvis komme att samtidigt utgå, vid beviljande af statsunderstöden borde fästas det villkor, att den rätt till ersättning af Wiinikka, som på grund af laga kraftvunnet utslag i förevarande mål kunde tillkomma änkan Rautio och hennes barn, blefve å statsverket öfverlåten.

Med hänsyn till de omständigheter, under hvilka Rautio ljutit döden, anser äfven jag i likhet med ämbetsverken, att från statens sida någon ersättning bör beredas änkan och barnen för den förlust i ekonomiskt afseende, de lidit genom mannens och faderns död. Den pension från tullstatens enskilda pensionsinrättning, till hvars erhållande, enligt hvad generaltullstyrelsen meddelat, änkan är berättigad, utgör allenast 105 kronor om året och gifvet är, att ett dylikt belopp icke rimligtvis kan fylla ens de minsta anspråk på ett nödtorftigt uppehälle.

Såsom villkor för beviljande af de ifrågavarande understöden synes mig böra, på sätt statskontoret ifrågasatt, föreskrifvas, att den rätt till skadeersättning af Wiinikka, som enligt åberopade utslaget må tillkomma änkan Rautio och hennes barn, öfverlåtes å statsverket.

Hvad härefter angår de belopp, som böra ifrågakomma, äfvensom de villkor i öfrigt, som föreslagits för understödets åtnjutande, har jag icke funnit anledning till någon erinran mot hvad ämbetsverken i berörda afseenden föreslagit.»

Utskottet, som anser sig böra biträda förevarande framställning, får alltså hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att till gränsridaren Karl Johan Rautios i Pello änka Hanna Maria Isaksdotter, född Muotka, samt makarnas fyra minderåriga barn, sönerna Karl August Joakim, Oskar Hemming, Gustaf Henning samt dottern Frida Götilda, må af tullmedlen utbetalas årliga lifräntor, att från och med den 1 oktober 1908 utgå, till änkan med 300 kronor, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, samt till hvart och ett af barnen med 100 kronor, till dess detsamma uppnått aderton års ålder, under villkor att den änkan och barnen tillkommande, i statsrådsprotokollet omförmälda rätt till skadestånd af Johan Johansson Wiinikka varder å statsverket öfverlåten.

Stockholm den 4 maj 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
